GRIEVEN EN BEZWAAREN.

M E M O R I E.

PERPUSTAK
— MUSEUM PUS
XXII:-
90.(2)
Ex.2

xxii:-
90(2)
22.

E

N,

HE

M E

GRIEVE

PA

GEOCTRO

OOST-

De Refolu

Vereenig

T

PIET

MEMORIE

VAN

GRIEVEN EN BEZWAAREN,

VAN

PARTICIPANTEN

IN DE

GEOCTROIJEERDE NEDERLANDSCHE

OOST-INDISCHE COMPAGNIE;

BETREKKELYK

De Resolutie van de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, van den 24e. December 1795.

TE AMSTERDAM, BY

PIETER DEN HENGST,

1796.

M E M

Gedaan
Nationale
de het Vo
nen tot ap
ſcheiden H
ticipanten
Nederland
nie, by R
tionale Ve
de tot herſt
grieven en
lyke Parti
nie, by
Mogende,
raal der
dato 24 D

Item id: 111024309 4

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.
Tanggal : 20 Maret 2012
No. Induk : 19541/PN-MUSEUM/'12
BIB - ID : 1600 907 60
Beli / Hadiah : Ex. Museum

MEMORIE

Gedaan maken en overgegeeven aan de Nationale Vergadering, repreſenteerende het Volk van Nederland, om te dienen tot appui van het verzoek door verſcheiden Hoofd-Participanten en Participanten in de Generaale Geoctroijeerde Nederlandſche Oost-Indiſche Compagnie, by Requeste aan welgemelde Nationale Vergadering gedaan, tendeerende tot herſtel tegens, en wegneeming der grieven en bezwaaren aan de gezamentlyke Participanten in dezelve Compagnie, by de Reſolutie van Hun Hoog Mogende, de geweezene Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, in dato 24 December 1795. toegebragt.

Heeft eene
digheeden zede
eer zo welvaa
raale Geoctroij
Compagnie,
flaagen toegel
Maatſchappy t
waarin wy de
hebben haare
pen met die f
gen, 't welk e
tuiging van, v
dezelve gegeev
hebben zy z
zich een gede
te zien ontvre
derland zelve
nimmer hadde
tyd zoude geb
van dit alles

BURGERS REPRÆSENTANTEN!

Heeft eene noodlottige ſamenloop van omſtandigheeden zedert een reeks van jaaren, aan het weleer zo welvaarend en bloeiend lichaam der Generaale Geoctroijeerde Nederlandſche Oost-Indiſche Compagnie, die verdervende en verwoestende ſlaagen toegebragt, door welker gevolgen die Maatſchappy tot den hachelyken ſtaat gebragt is, waarin wy dezelve op dit ogenblik geplaatst zien; hebben haare deelgenoten die onvermydelyke rampen met die ſtandvastigheid en dat geduld gedragen, 't welk eene volkoomene bewustheid en overtuiging van, van hunne zyde geene aanleiding tot dezelve gegeeven te hebben, moest opleeveren; — hebben zy zich eindelyk moeten getroosten, zich een gedeelte van hunnen wettigen eigendom te zien ontvreemden, en de Vreede voor het Vaderland zelve ten hunnen kosten te zien koopen, nimmer hadden zy kunnen vermoeden, dat 'er een tyd zoude geboóren worden, waarin zy, ten loon van dit alles, niet door buitenlandsch geweld,

maar door hun, welke zy als hunne Beſchermers meenden te moeten beſchouwen, op hoog gezag van hunne wettige eigendommen zouden ontzet worden.

Nimmer althans hadden zy zich iets van dien aart kunnen voorſtellen, in een tyd waarin men de leer der Onvervreemdbaare Rechten van den Mensch en Burger, tot den onwankelbaaren grondſlag van het openbaar beſtuur der maatſchappelyke belangens gelegd had; waarin men plechtig voor het geheele Volk verklaard had, dat *niemand van het geringſte gedeelte van zyne bezittingen zonder zyn toeſtemming kan beroofd worden, ten waare de algemeene noodzakelykheid, wettiglyk beweezen, zulks volſtrekt vordert, en op Conditie van eene voorafgaande billyke vergoeding.*

Zy vertrouwden in deeze heilſaame en onwederſpreekelyke beginzelen, hunne waarborgen te zullen vinden, tegens alle aanvallen welke men, onder welken ſchyn, of op welk gezag het zyn moge, tegens hunne wettige bezittingen zoude willen onderneemen.

Dan, de ondervinding heeft hun geleerd, dat deeze beginzelen, hoe plechtig verklaard, in tyden, waarin dikwerf drift tot hervorming de bedaarſte gemoederen overmeestert, en de kragten der reedenkundige beſchouwing ontzenuwt, veel

te

te zwak zyn, om derzelver heilzaamen invloed op de beſtellingen der menſchen te doen werken.

Het Decreet by Hollandsch Proviſioneele Repræſentanten tot vernietiging van het Bewind der Oost-Indiſche Compagnie den 15de September 1795. in weerwil der, door Bewindhebberen en Hoofdparticipanten, als het geheele lichaam der deelgenoten repræſenteerende en hunne belangens waarneemende, ingebragte bezwaaren, genomen, en vervolgens by Hun Hoog Mogende, by derzelver Reſolutie in dato 24. December 1795. vastgeſteld, leevert hiervan voor dit en de toekomende geſlagten het onlochenbaarſte, maar ook tevens het droevigſte bewys op.

De Vertoonders hebben door hetzelve, niet ſlegts de geheele vorm van het beſtuur van hunne eigendommen, buiten hunne meedewerking en toeſtemming, zien vernietigen, niet alleen hunne wettig verkoorene Bewindslieden uit derzelver beſtuur zien verdryven, maar ook tegens hunnen wil en medewerking, het beſtuur van hunne goederen aan een aantal onbevoegde Perſoonen zien overleveren, de werkzaamheden van hunne Gemagtigdens ſtremmen, en bykans de geheele inzage in de beſtellingen der zaaken, welke hun wettig toekwam, zien vernietigen.

Zy hebben onder dit alles, hun interest aan be-

dige Hoofdparticipanten hunne Gemagtigdens volkomen toebetrouwende, die ſtille bedaardheid bewaard, welke elk Ingezeeten voegt, zo lang de Hoop tot een billyk redres, niet ten eenemaal ſchynt te zyn vervlogen, dan, daar Hoofdparticipanten by eene algemeene oproeping der deelgenooten, zich hebben verklaard in hunne werkzaamheden en verrigtingen geſtremd en buiten ſtaat te zyn, om langer het interest van hun vertoonders te kunnen waarneemen, (als zynde door den daadelyken aanvang van het nieuw beſtuur van alle inzage verſtoken) zo is het verder ſtilzwygen voor hun misdadig, het ſpreeken, en door gepaste middelen verdeedigen van hunne rechten daarentegen, vooral onder een vry Volk, plichtmatig geworden.

Zy hebben zich dan ook dienvolgens, na dat zy eene Commisſie ter waarneeming hunner belangens hadden gedecerneerd, door dezelve, by de eerſte zitting van het nieuw beſtuur, by behoorlyke inſinuatie doen aanmelden, en ten einde uit hun ſtilzwygen geene, voor hun wettig recht, nadeelige gevolgen mogten getrokken worden, en onder expreſſe verklaaring van door geen daadelykheeden, de beſluiten van den Souverain te willen tegenſtaan, aan hetzelve beſtuur, hunne begrippen, omtrent deszelfs aanſtelling buiten hunne concurren-

tie

tie en toeſtemming, onder behoorlyk protest gedaan te kennen geeven. —

Op deeze wettige, en in eene zaak van zodanig een teederen aart alleen gevoeglyke wyze, hun wettig recht (zo zy vertrouwen) ongeſchonden bewaard hebbende, blyft hun niets overig, dan hunne grieven en beſwaaren op de eerbiedigſte, maar tevens op de cordaatſte wyze, in den ſchoot deezer Vergadering uit te ſtorten, en aan derzelver ernſtige overweeging over te laaten wat dezelve, over hun toekomſtig lot, zal oordeelen te moeten beſlisſen.

Het is dan met dit eenig oogmerk, dat de Vertoonders de vryheid zullen neemen, de aandagt van deeze hooge Vergadering beezig te houden:

1°. Met een naauwkeurig verſlag van die rechten, welke zy oordeelen hun onvervreemdbaar eigendom uit te maken.

2°. Met eene duidelyke en vrymoedige expoſitie, dat die rechten hun op eene wederrechtelyke, en met de gronden der tegenwoordige regeerinsvorm zelfs onbeſtaanbaare wyze zyn ontnomen.

3°. Met een betoog dat de noodzakelykheid voor 't algemeen belang hierin niet alleen niet is *wettig beweezen*, maar dat 'er hoe ook genaamd geene noodzakelykheid daartoe voorhanden, ja

dat zulks voor de algemeene belangens volſtrekt ſchadelyk was.

Voor en aleer de Vertoonders echter tot de behandeling van deeze drie voorgeſtelde hoofdpoincten van betoog overgaan, oordeelen zy, by wyze van præliminaire remarque, aan de attentie van deeze Vergadering te moeten doen opmerken, dat de intentie van hun Vertoonders geenzints is, om in de quæstie te entreeren, of het beſtuur van de Oost-Indiſche Compagnie eene verbeetering of hervorming vorderde, ja dan neen.

De Vertoonders zo wel als Bewindhebberen en beëedigde Hoofdparticipanten, hoe zeer overtuigd, dat de oorzaak van de ongelukkige ſituatie waarin zich de Compagnie bevindt, voornamentlyk te zoeken en te vinden is in de ſucceſsieve oorlogen en omſtandigheden waarin de Republiek ſedert eenige jaaren is ingewikkeld geworden, ſtemmen volkomen toe, dat het beſtuur der Compagnie op eene zeer aanmerkelyke wyze konde worden verbeeterd, dat eene vereenvoudiging en meerdere ineentrekking van hetzelve voor deszelfs belangens hoogstwenſchelyk waaren; dan zy vermeenen tevens, en dit moeten zy met al die vrymoedigheid, met al die cordaatheid welke vrye, en by het welzyn des Vaderlands zo ſterk geinteresſeerde, Republiekeinen past, te kennen geeven,

dat

dat de wyze, waarop het thans fungeerend beſtuur is geëtablisſeerd geworden, ſtrydig is met alle bekende, oude of nieuwe menſchelyke en burgerlyke wetten, dat zy daar tegens niet alleen mogen, maar moeten, inroepen het gezag van deeze Vergadering, van welkers beſtellingen geheel het gefolterd Nederland, en in dat Nederland ook zy Vertoonders hun eenig heil moeten en kunnen verwagten.

Om dierhalven deeze hunne grieven en bezwaaren, in eene behoorlyke orde zonder verdere omweegen, in het klaarſte daglicht te ſtellen, zullen de Vertoonders nu terſtond overgaan, tot eene korte en duidelyke deductie van die rechten, welke zy oordeelen dat hun onvervreemdbaar competeeren, en hun door geen gezag op aarde, hoe groot ook, en hoe wyd uitgeſtrekt, wettig kunnen ontnomen worden.

Het is dan algemeen bekend, en vordert voor deeze Vergadering geen breedvoerige expoſitie, dat de Nederlandſche Oost-Indiſche Compagnie haaren oorſprong verſchuldigd is, aan de vlyt en onderneemenden aart van een aanmerkelyk aantal Kooplieden, welke by de ontluiking der Vryheid alle hunne vermogens aanwendden om den handel deezer Gewesten uittebreiden, den gemeenen vyand op alle moogelyke wyze afbreuk te doen,

en door dit alles den welvaart deezer Landen te vermeerderen.

Dat de gelukkige uitflag deezer poogingen reeds zeer vroeg de aandacht van het beſtuur deezer Landen heeft opgewekt, om door alle gepaste middelen deeze onderneemingen, hoe zeer alleen het werk van byzondere en individueele ingezeetenen, aantewakkeren, te ondersteunen, en voor het geheele Land, van het meeste en uitgebreidſte nut te doen worden.

Ten dien einde is dan ook bereids in het begin der 17de Eeuw, van wegens de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, aan de onderſcheidene byzondere Compagnieſchappen van Commercie en Navigatie op de Oost-Indiën, niet gelast, niet bevolen, maar voorgeſlagen geworden, om alle dezelve tot één lichaam te vereenigen, en op die wyze onder eene regelmaatige orde en policie te brengen, waar toe dan ook de deelgenooten van dezelve byzondere Asſociatiën, na verſcheidene deliberatiën en discusſiën zyn geaccedeerd, met dat gevolg, dat op den 20 Maart 1602 het eerſte Octrooy voor den tyd van 21 Jaaren is verleend, en ſucceſſivelyk van tyd tot tyd onder verſchillende bepaalingen en conditiën is geprolongeerd en vernieuwd geworden.

By deeze Octrooijen nu, welke, wanneer men den

den aart en de natuur van derzelver oorſprong en inhoud beſchouwt, niet anders dan als Contracten, tuſſchen den Souverain en de algemeene Deelgenooten, kunnen worden aangemerkt, is ten opzichte van de rechten der Vertoonders ſucceſſivelyk geconvenieerd 1°. by 't Octrooy van 1602. A. 2. 28 en 32.

Dat de algemeene belangens der alzoo vereenigde Compagniën, en dus de belangens der Vertoonders, zouden worden beſtuurd door eene Vergadering van 17 Bewindhebberen, zynde mede Geinteresſeerdens van dezelve Compagniën, en welke daarin zouden moeten hærideeren elk ten minſten voor 1000 fl Vlaamsch, uitgezonderd die van Hoorn en Enkhuiſen, welke met 300 gelyke ponden zouden kunnen volſtaan.

En welke penningen ſpeciaal voor derzelver adminiſtratie zouden zyn verbonden. —

2°. Art. 26.

Dat in cas van vacatuure door ſterfgeval of anderſints, de andere Bewindhebberen van de Kamer daar zulks zoude voorvallen eene nominatie zouden maaken van *drie gequalificeerde* perſoonen, waar uit de Staaten van die Provincie, waar onder die Kamer behoort, de electie doen zouden. —

'Er was dus by dit eerſte Octrooy gezorgd, dat de belangens der Deelgenooten niet konden worden

den beſtuurd, dan door perſoonen uit hun midden gekooren, en wel niet, dan door de zodanigen welke tot eene bepaalde ſomma by de Compagnie waaren geïnteresſeerd, en alzoo die ſomma voor hunne goede en deugdzaame adminiſtratie konden verbinden.

Dan de algemeene Participanten of Deelgenooten der nu alzoo geconſtitueerde Generaale Compagnie, begreepen wel ras, dat zy zelfs op deeze wyze, geene genoegzaame zeekerheid hadden, dat aan de behartiging van derzelver belangens in al derzelver uitgebreidheid volkomen zoude voldaan worden, en oordeelden daarom by een volgend Octrooy, de aan Bewindhebberen verleende magt tot vervulling in cas van vacatuure, niet alleen te moeten verminderen, maar ook voor zig, of wel voor zommigen hunner, welke een meerder interest by de handeling der zaaken hadden, eene daadelyke medewerking en inzage in de adminiſtratie van zaken te moeten bepaalen.

Het vermogen, 't welk zy daar toe hadden, wierd hun ook by 't daarſtellen van het volgend Octrooy op den 22 December 1622. door den Souverain niet gecontesteerd, neen, maar daar by deeze volgende aanmerkelyke poincten vastgeſteld.

1°. Dat binnen ſes maanden na 't expireeren van het eerſte Octrooy, door Bewindhebberen generaale

reekening zoude moeten gedaan worden, van hunne administratie aan Hoofdparticipanten, door Participanten daar toe te committeeren, ten overstaan van Gedeputeerdens uit hun Hoogmogende, met opene deuren en vensteren, en by affixie van biljetten, met admissie voor alle de Participanten om daar by te adsisteeren, hunne bezwaaren en reflexiën aan Hoofdparticipanten op te geeven, en door dezelve te doen voordraagen.

2°. Dat de benoeming van Bewindhebberen in deezer voegen zoude geschieden, dat de Participanten by affixie van biljetten, tegens zekeren bepaalden dag zouden worden geconvoceerd, om te verkiesen en te committeeren een getal van Hoofdparticipanten, gelyk aan dat van Bewindhebberen welke niet zyn afgegaan, om gezamentlyk eene nominatie te maaken van drie personen, welke personen mede Hoofdparticipanten zouden moeten zyn, ten einde uit die nominatie eene verkiesing zoude geschieden, door die geene, aan wien het recht van electie zoude zyn overgegeeven.

3°. Dat niet alleen het formeeren van de nominatie, door medewerking der Hoofdparticipanten, en uit hun aller midden zoude moeten geschieden, maar ook, dat tot meerder verzekering van der Participanten belangens, uit de respective Kamers zouden worden gekooren, negen Hoofdparticipanten,

ten, welke behoorlyk zouden moeten beëedigd worden, en welker verrigtingen, ten opzichte der administratie en beheering der Compagnies zaken, in de volgende notabele poincten beſtaan zouden.

a. Dat deezen ſtaan zouden over de Jaarlykſche Rekeningen welke de Kamers aan elkanderen of aan de Zeventienen doen zouden.

b. Dat deezen door Bewindhebberen, of de Zeventienen, zouden moeten worden geadvyſeerd over het verkoopen en beneficeeren van de Goederen.

c. Als ook over groote en importante zaken. Terwyl eindelyk in de 4de plaats ook nog daarby bepaald wierd, dat om de 10 Jaaren generaale reekening en verantwoording zouden moeten worden gedaan, zodanig, en in diervoegen als zo even by 't eerſte poinct vermeld is. —

Met deeze voorzorgen oordeelden de algemeene Participanten, dat het algemeen beſtuur van hunne belangens op eenen zeekeren en voordeeligen voet zouden kunnen worden waargenomen en behartigd; dan by eene nadere inzage, oordeelde men, dat ook dit zelf tot de bedoelde eindens niet genoegzaam zyn zoude, in zo verre zelfs, dat binnen weinig maanden na het invoeren van dit tweede Octrooy, nadere bepalingen wierden vastgeſteld, by welke het gezag van Bewindhebberen, nog meer wierd gelimiteerd, en een uitvoeriger in-

za-

zage en medewerking aan de gemagtigdens der deelgenooten wierd toebetrouwd. —

By de ampliatie en interpretatie namentlyk van 13 Maart 1623. wierd dan nader bepaald:

1°. Dat de Hoofd-Participanten, welke gecommitteerd zouden worden tot de auditie van de Jaarlykſche rekeningen, zouden mogen *viſiteeren* de rekeningen van de Equipagie, zo als die ſucceſſivelyk zouden gedaan worden.

2°. Dat deezen zouden compareeren en ſeſſie hebben in alle de Vergaderingen van Zeventienen, om de beſoignes bytewoonen.

3°. Dat dezelven hun advys zouden uitbrengen op het reſolveeren van de *Voyagien*, *Uitzendingen* en *Equipagien* van de Schepen, Cargaſoenen en Contanten, verkoopingen van goederen, op het ligten van penningen, repartitien aan de Participanten en op alle andere zaaken van importantie.

4°. Dat zy zouden hooren de lectuure der brieven uit Indiën komende, en viſitatie doen van de Pakhuizen der reſpective Kameren, en van de Goederen daarin zynde.

Op deezen voet nu zyn de zaaken van de Oost-Indiſche Compagnie ten opzichte van de rechten, meedewerking en inzage der vertooners gebleeven tot op het noodlottig Decreet, waarby hun niet alleen alle meedewerking en benoeming is ontnomen,

men, maar waarby zelfs van het geheele Collegie van hunne Gemagtigdens, de Beëedigde Hoofd-Participanten, geen de minſte melding gemaakt wordt. —

Wel is waar, dat, buiten en behalven de Bewindhebberen, welke in voegen voormeld, door de Participanten in de reſpective Kameren wierden voorgedragen en aangeſteld, reeds by het Octrooy van 22 Juny 1647. geſproken wordt van Bewindhebberen van de reſpective Provinciën en Leeden. —

Dat deeze Bewindhebberen, van welke er voor het tydſtip van de vernietiging van het oude beſtuur, één uit Gelderland, Friesland, Utrecht, Overyſsel en Stad en Lande, als mede twee uit de Ridderſchap van Holland, twee uit Dordrecht, één uit Haarlem, Leyden, Gouda en Alkmaar waren gecommitteerd, geheel en al buiten concurrentie van de Participanten, door de voorn. Provinciën, Leeden of Steeden, van welken zy kwamen, wierden aangeſteld, of wanneer er een Opperbewindhebber was, door denzelven op voordragt van die Provinciën, Leeden of Steeden, aan het Bewind by misſive voorgeſteld, en dat gedagte Bewindhebbers het recht hadden, om even als de anderen over alle zaken van de Compagnie te advyſeeren, alle Beſoignes en Vergaderingen, ook die van Zeventienen bytewoonen, volgens de Re-

Reſolutie van Hoog Moogende in dato 4 Jan. 1743., uit welk een en ander men dus zoude kunnen opmaken, dat dit recht der Participanten, om Bewindslieden uit hun midden te kiezen, reeds te vooren niet altyd in volle kracht gebleeven was. —

Dan hieromtrent komt vooreerst in aanmerking, dat dit vermogen der reſpective Provinciën, Steeden en Leeden, zyn oorſprong ſchynt genomen te hebben en gegrond geweest te zyn, op het allereerſte Octrooy van den 20 Maart 1602. zelve, waar by Art. 16 aan de Provinciën, welkers Ingezeetenen by de Maatſchappy geinteresſeerd waren, de faculteit gelaten wordt, om Agenten by dezelve te ſtellen, ten einde hunne belangens te behartigen, het geen dies te natuurlyker en billyker was, daar er in die Provinciën geene Kamers waren, waarin dezelve Ingezeetenen, mede Deelgenoten in de voorz. Maatſchappy zynde, door het aanſtellen van Bewindhebberen, dit hun oogmerk konden bereiken. —

En in de tweede plaats, dat deeze Bewindhebberen egter altoos in dezelve Maatſchappy geinteresſeerd moesten zyn, elk voor *f* 3000: — capitaal, en die van Haarlem en Leyden voor *f* 6000: — terwyl met betrekking tot de Bewindhebberen van wegens de Provinciën Gelderland, Utrecht, Friesland, Overyſsel en Stad en Lande, wel by de

voorz. Reſolutie van hun Hoog Mogende van 4 Jan. 1743. bepaald was, dat dezelve op eene Provinciaale actie zouden mogen feſtie neemen, mits echter, en met dien verſtande, dat die actie zou verbonden blyven voor de goede adminiſtratie en directie van deeze Bewindhebberen, even als ieder Bewindhebber voor zyn particulier verbonden was. —

Waar by dan nog in de derde plaats komt, dat het al of niet admitteeren van zodanige Gecommitteerde Bewindhebberen, menigmaal groote verſchillen heeft veroorzaakt, terwyl men ſlegts daarin heeft bewilligd, of om dat het Octrooy op die tyden moest worden gecontinueerd, of wel om andere voordeelen, welke ſomtyds by die gelegenheden wierden geaccordeerd. —

Op gelyke wyze heeft het zig toegedragen, met de daarſtelling van het zogenaamde vyfde Departement, in den jaare 1786. op inſtantie van de Provincie van Holland, welke anderzints weigerde de Compagnie met haare penningen en credit te onderſteunen, — en met het in de plaats van hetzelve in den jaare 1790. geſubſtitueerde Amſterdamſche beſoigne. — Schoon de Leeden derzelve wel niet juist verkooren waren op den voet by de Octrooijen bepaald, wierden daar toe echter geen andere perſoonen geëmployeerd als die, welke be-

vo-

vorens reeds op voordragt van de Participanten, in het bewind der Compagnie waren geplaatst; — uit al 't welk dus genoegzaam blykt, dat, welke geringe afwykingen van tyd tot tyd van de Octrooijen, betrekkelyk de aanftelling van Bewindhebberen, mogten hebben plaats gehad, de Souverain echter *nimmer*, veel min *ftaande het Octrooy*, heeft ondernomen, om die Bewindhebberen, welke door Participanten, als beftuurders hunner eigendommen, waren voorgefteld, uit het bewind te zetten, en dus gewelddadig, de toegezegde conditiën by de Octrooijen bepaald, of by voorige befluiten vastgefteld, te fchenden. —

Hun Hoog Mogende hebben ook altoos by diergelyke gelegenheden gezorgt, dat die geenen, welke in het beftier geplaatst wierden, behoorlyk in de Compagnie waren geintereffeerd, of wel dat die Provinciën, uit welke die Bewindhebberen waren afgezonden, de bepaalde fomme hærideerden, en welke actiën voor de goede adminiftratie dier Bewindhebberen aanfprakelyk waren. —

En eindelyk hebben Hun Hoog Mogende nimmer aan de Deelgenoten ontnomen het recht van inzage en medewerking in het beftuur hunner eigendommen, het welk hun zo wel uit den aart der zaak zelve onbetwistbaar toekwam, als by

de onderſcheidene Octooijen aan dezelve plechtig was toegekend en verzekerd.

Nog tot op het tydſtip van het, voor de Participanten zo noodlottig, decreet, wierden de gewoone Bewindslieden genoegzaam geheel en al op den voet van het Octrooy van 22 December 1622. gecreëerd; — alle de Participanten by zodanige Kamer, waarin zig eene vacatuure bevond, by Biljetten opgeroepen zynde, wierd 'er door hun een getal van Hoofdparticipanten gecommitteerd, gelyk aan dat van Bewindhebberen, welke allen by Eede moesten verklaaren tot de bepaalde ſomma ten haaren eigen pericule in de Compagnie te hærideeren, wanneer voorts door dezelve gezamentlyk een tripel getal wierd geformeerd, waar uit vervolgens de electie geſchiedde. Zodanig ging het, by alle de Hollandſche Kameren, met de wyze van verkiezing van Bewindhebberen toe, overeenkomſtig de uitſpraak van Prince Maurits van Orange van den 31 December 1622., aan wien by Reſolutie van 22 December van 't zelve jaar, door hun Hoog Mogende de beſliſſing was gedefereerd, of de Hoofdparticipanten, in gelyken of meerderen getale tegen de Bewindhebberen, by 't maken van eene nominatie zouden ſtemmen.

Dan de Kamer van Zeeland, nog meer dan de andere voor de rechten der Deelgenoten yverende,

de, ſchynt zich die uitſpraak niet tot een richtſnoer geſteld te hebben, dewyl by het formeeren van eene nominatie aldaar in diervoegen wierd te werk gegaan, dat alle de Hoofdparticipanten in die Kamer, by Biljetten geconvoceert zynde, eerst aan hen den Eed wierd afgenomen, van voor eigen rekening en pericule voor duizend ponden Vlaamsch in de Compagnie geinteresſeerd te zyn, vervolgens wierd 'er, na dat hun onderricht was, hoe veele Bewindhebberen 'er den volgenden dag tot het maaken van de nominatie zouden vaceeren, by meerderheid van ſtemmen, uit de aanweezig zynde Hoofdparticipanten verkooren het dubbeld getal van dat van Bewindhebberen, welke by de nominatie zouden verſchynen, waar door dus de invloed van Participanten by het aanſtellen van een Bewindhebber in Zeeland veel grooter was, dan by eenige der Hollandſche Kameren.

'Er blykt dan uit dit ſuccinct verſlag van zaken

1°. Dat de voornaame rechten der algemeene Deelgenoten omtrent de adminiſtratie, by de Octrooijen zelve uitgedrukt, hoofdzakelyk beſtaan in de volgende.

a. Dat hunne belangens moesten beſtuurd worden door Bewindhebberen uit het lichaam van Geinteresſeerdens zelve gekozen, tot zekere ſom-

ma in hetzelve gegoed, welke voor hunne administratie speciaal moest verbonden zyn.

b. Dat de benoeming van die Bewindhebberen moest geschieden uit zodanige nominatie, welke met medewerking van Bewindhebberen, door zodanige Geïnteresseerdens gevormd was, welke uit hoofde hunner aandeelen, Hoofdparticipanten konden genoemd worden, en daartoe, door de gezamentlyke Participanten behoorlyk byëengeroepen, waren gecommitteerd.

c. Dat 'er van tyd tot tyd, na verloop van een bepaald getal Jaaren, door Bewindhebberen algemeene reekening moest gedaan worden aan een Commissie van Hoofdparticipanten, in byzyn van alle des goedvindende Participanten, welke hunne aanmerkingen aan Hoofdparticipanten konden opgeeven en door dezelve laaten voordragen. —

d. Dat 'er een vast Collegie van beëedigde Hoofdparticipanten zoude bestaan, welke zitting en een adviseerende stem in de Vergadering van Zeeventienen zouden hebben, in alle belangryke zaaken zouden moeten gekend worden, en den toegang tot de Pakhuizen en Goederen van de Compagnie zouden hebben. —

2°. Dat deeze rechten aan de gezamentlyke deelgenoten niet zyn gegeeven, of als een Privilegie afgestaan geworden, maar, dat dezelve aan hun

hun uit krachte van den wettigen titul van eigendom onwederſprekelyk competeerende, en alleen met omisſie van alle hunne andere rechten, uit dien zelfden titul voortvloeijende, in de Octrooijen zyn geïnſereerd geworden, om in het beſtuur van dit uitgebreid ligchaam, eene behoorlyke Orde en Policie, onder het gezag van den Souverain te etabliſſeeren.

De oorſprong van deeze Generaale Geoctroijeerde Compagnie, laat hieromtrent geen ander gezond denkbeeld overig, en de Souverain heeft ook nimmer het tegendeel van dien geſustineerd.

Wanneer men maar met eenige bedaarde reflectie overweegt, in welke relatiën de deelgenooten der onderſcheidene aſsociatien, by het verleenen van het eerſte Octrooy, ten opzigte van het Souverain gezag ſtonden, wat zy by dat zelfde Octrooy van den Souverain verkregen, en welke de verplichtingen waaren, waartoe zy zich zo by dit als by de volgende Octrooijen verbonden, dan volgt byna van zelve, dat dit ſysthema van de Vertoonders voor geene gezonde contradictie vatbaar is.

Wie doch waaren de orgineele deelgenoten der verſchillende aſsociatiën? Geen andere dan Particuliere perſoonen, welke door het byëenbrengen van hunne eigendommelyke Fondſen, over welke

niemand, dan zy zelve, eenige wettige beſtelling konde hebben, zig eenen voordeeligen handel hadden geöpend. —

Deeze Fondſen, nog de voordeelen en eigendommen door dezelve verkreegen wordende, nog de rechten hun uit krachte van den wettigen eigendom daarop competeerende, konden dus even weinig als eenige andere byzondere eigendom, de voorwerpen worden van de beſtellingen van het Souverain gezach.

Dit gezach kon wel, wanneer hetzelve zulks voor het welzyn van den Lande noodzakelyk oordeelde, na het aflopen van het Octrooy, den uitſluitenden handel doen ophouden, of denzelven reſtringeeren en onder bepaalingen brengen, en het ſtondt in dat geval aan de deelneemers, of zy zich die reſtrictien en bepaalingen wilden laaten welgevallen, dan wel hunne gemeenſchappen te disſolveeren, maar het vermogen van den Souverain kon zig nimmer zo verre uitſtrekken, dat het zelve den deelnemeren de uitoëffening van de rechten van den eigendom tegens wil en dank konde ontneemen.

Alles wat 'er dierhalven volgens de zuiverſte principes, ten opzichte van de eigendommelyke rechten van deeze aſsociatien heeft kunnen gebeuren, heeft onwederſprecekelyk moeten beſtaan in

het

het doen ſtand grypen van zodanige ſchikkingen, waarin het Souverain gezach en de gezamentlyke deelgenooten als contracteerende partyen moeten beſchouwd worden, en welke dien volgens niet verder of anders, dan uit krachte van den inhoud dier contracten, aan elkanderen zyn verbonden, terwyl na het aflopen van den bepaalden tyd by die contracten geſteld, gelyk in alle verbintenisſen, ieder wederom in zyn geheel wierd herſteld.

En dat zulks letterlyk het geval geweest is, waarin die asſociatiën ten opzichten van den Souverain hebben geverſeerd, blykt zonneklaar uit alle de ſuccesſivelyk verleende Octrooijen, welke alle aan deeze gemeenſchappen, aan de eene zyde een voorrecht verleenen, 't welk zy door zig zelve nimmer konden bekomen, dat, namentlyk, van eenen uitſluitenden vaart en handel, maar aan den anderen kant by wyze van wederzydsch verband voor dat privilegie eene recognitie vorderen, welke zelfs van tyd tot tyd is verhoogd geworden, zonder dat 'er van eenigen algemeenen afſtand van die rechten, welke het recht van eigendom natuurlyk opleevert, in eenige van die Octrooijen melding gemaakt wordt.

Al het geen dierhalven uit deeze Octrooijen, ten opzichte van het recht en de verplichtingen

der deelgenooten is afteleiden, beſtaat volgens de geavouëerdſte principes van rechten hier in:

1°. Dat de deelgenooten niet kunnen geoordeeld worden van hunne rechten verder affland gedaan te hebben, dan de Conditiën by de Octrooijen bepaald, letterlyk mede brengen.

2°. Dat zo lange dezelve Octrooijen plaats hebben, de deelgenooten verplicht zyn hunne eigendommen zodanig te beſtuuren en te laaten beſtuuren, als die Conditien meede brengen, mitsgaders aan den Lande de bedongene Recognitie voor het uitſluitend recht te betaalen.

3°. Dat daarëntegen, zo lange die Octrooijen ſtand grypen, de Souverain verplicht is, hun by dat uitſluitend voorrecht en by die conditien, welke omtrent het beſtuur in dezelve vervat zyn, te bewaaren en te beſchermen.

4°. En eindelyk, dat de tyd by de Octrooijen bepaald geëxpireerd zynde, het van de beide contracteerende partyen volkomen af hangt, om hetzelve Contract te vernieuwen, te veranderen of te vernietigen, immers voor zo verre, als de rechten by derdens verkreegen, daar door niet zouden worden geprejudicieerd, met dat gevolg, dat in het laatſte geval de deelgenoten herſteld worden, in die ongepaalde rechten, welke ieder eigenaar competeeren, en de Souverain als Souverain over de-

dezelve, alleen die magt blyft behouden, welke hoogst denzelven op de perſoonen en goederen van alle Burgers en Ingezeenen competeerd.

Ziet daar, Burgers Repræſentanten! de aart en natuur der rechten, welke de Vertoonders vermeenen de hunne te zyn, klaar en duidelyk opengelegt, en gebouwd op zodanige gronden, welke hun niet dan gelykelyk met alle gezonde begrippen van recht en reeden kunnen ontvallen. —

Het zal dan ook nu, Burgers Repreſentanten! den Vertoonderen niet moeijelyk vallen, aan deeze Vergadering te doen zien, dat door de vernietiging van het voorig bewind der Compagnie en de wyze waarop het nieuwe is ingevoerd geworden, hunne rechten niet alleen geſchonden, maar hun, op eene ten eenemaale wederrechtelyke wyze, ontnomen zyn.

Het recht van eigendom is een van die grondrechten, by welkers handhaving of verwaarloozing het maatſchappelyk verband ſtaan of vallen moet.

Het zelve kan aan den bezitter niet ontnomen worden dan door deszelfs *eigene daaden*, of door eene wet, welke de *hoogſte noodzakelykheid* alleen kan voorſchryven; en dan nog niet anders, dan met ſchadeloosſtelling van die geenen, over wier eigendommen men uit hooge noodza-

ke-

kelykheid, tot algemeen oirbaar, beſchikking doet.

Deeze beginſelen wierden van die eerſte tyden reeds vastgeſteld, waarin het menschdom zich gezonde begrippen van recht en onrecht begon te vormen. Zy wierden in laatere tyden in al derzelver waarde en uitgeſtrektheid meer en meer gekend en beſchaafd, en eindelyk in de tegenwoordige omſtandigheden van zaken en tyden, als den grondſlag der heiligſte en onvervreemdbaarſte rechten beſchouwd.

Daar het dan *in facto* zeker en uit de lectuure van het Decreet evident is, dat de voorgeſtelde rechten, uit den titul van eigendom voortvloeiende, aan hun zyn ontnomen geworden, zo kan deeze daad nimmer als wettig en rechtvaardig beſchouwd worden, ten zy 'er blyke, dat *of de Vertoonders door hunne eigene daaden daartoe gelegenheid hebben gegeeven, of dat de hoogſte noodzaakelykheid wettiglyk beweezen, zulks onvermydelyk gewild hebbe.*

Wanneer nu de Vertoonders zich hunne eigene daaden herinneren, wanneer zy zich de motieven, zo wel by 't rapport van Gecommitteerdens van Holland, als by het Concept Decreet vervat, voor oogen ſtellen, moeten zy niet alleen rondborſtig betuigen, dat naar hun inzien niet alleen geene

van

van de beide voorgeſtelde gevallen daarin voorkomen, maar dat het tegendeel van beide, volkomen blyk en betoogbaar is.

De Vertoonders zich derhalven tot dit betoog bepaalende, zullen in de eerſte plaats moeten onderzoeken, wat 'er door hun verrigt zy, 't welk eenige de minſte aanleiding tot eene vervreemding hunner rechten zoude hebben kunnen geeven.

En waarlyk, Burgers Repræſentanten! niets is gemakkelyker, dan dit onderzoek te behandelen.

Geen daad van afſtand, uitdrukkelyk nog ſtilzwygend, immer door het lichaam der deelgenooten gepleegt zynde, zouden het natuurlyk alleen zodanige verrigtingen of omisſien moeten zyn, welke onder het beſtuur by de Octrooijen bepaald, in de magt en het vermogen der deelgenooten geſtaan hebben te committeeren of te omitteeren, en welke verrigtingen of omisſien van dien aart zouden moeten geweest zyn, dat van dezelve de vervulling der ſtipulatien had kunnen afhangen, welke by het contract met den Souverain waren vastgeſteld.

Dan dit was volgens den aart der Octrooijen en van de magt en inzage der Participanten of hunne gemagtigdens volſtrekt onmogelyk, daar 'er by dezelve, ten hunnen opzigte, geene zodanige ſtipulatien in worden gevonden.

Doch

Doch de Vertoonders gaan verder: geſteld de deelgenooten hadden in de ongelukkige ſituatie, waarin zich de Compagnie bevondt, eenige demarche kunnen doen, 't welk echter buiten concurrentie van den Souverain, geduurende het Octrooy, niet mogelyk was, zoude dan de omisſie van dien, den Souverain als contracteerende party, het recht geeven, om zich in weerwil van het Contract *via facti* meester te maaken van hunne rechten, van hunne bezittingen, die aan vreemde en ongequalificeerde perſoonen overtegeeven en hunne beëedigde Gemagtigdens dadelyk te licentieeren?

Het recht zelve kan tot zulk een handelwys voorzeker geen aanleiding geeven, en de motieven by de Reſolutie of het Decreet van Holland gealleguëert, kunnen de billykheid daarvan by geene mogelykheid doceeren.

Immers dat (zo als in dat decreet wordt aangevoerd) onaangezien alle pogingen door 't voorig Gouvernement aangewend, om de directie van de Maatſchappy te verbeëteren, en dezelve uit haaren vervallenen ſtaat op te beuren, dezelve ſtaat hoe langer hoe meer verërgert is, dat de aangewende middelen getauxeert worden, de val der Compagnie te hebben moeten verhaasten, — dat de perſoonen, welke het beſtuur uitmaakten, van onkunde, van onverſchilligheid, van gehegtheid aan het

het voorig Staatsbeſtu
dat de directie te inc
kostbaar was, en dou
zelfs als zodanig wie
voet eenig weezently
kunnen hoopen, — d
nog dat der particulie
dit thans (zo men voor
te disſolveeren of te
daarom tot kragtdaadig
hoorde overtegaan.

Dit alles kan en m
beweezen waare, wan
de Vergadering van Z
ſentanten van Zeeland
ling toebrengt,) eenen
veren, om de directie
teren, ja zelfs op een
richten; — dan geene
mer een ſchaduw van
ren, om, ſtaande het
nooten, welke daarby
zodanig beſtuur op t
hunne rechten daadely

Het voorig beſtuur
zich beroept, hoe ze
noodzakelykheid van

het voorig Staatsbeſtuur worden geaccuſeert, — dat de directie te incohærent, te omſlagtig, te kostbaar was, en door het voorig Staatsbeſtuur zelfs als zodanig wierdt beſchouwd, om op dien voet eenig weezentlyk redres hier te Lande te kunnen hoopen, — dat het belang van den Staat nog dat der particuliere Ingezetenen toelaat, om dit thans (zo men voorgeeft) zo mishandeld lichaam te disſolveeren of te doen ophouden, en men daarom tot kragtdaadiger middelen van redres behoorde overtegaan.

Dit alles kan en moet (indien zulks wettiglyk beweezen waare, waaraan echter het bericht van de Vergadering van Zeeventienen aan de Repræſentanten van Zeeland, een zeer gegronde twyffeling toebrengt,) eenen genoegzaamen grond opleeveren, om de directie der Maatſchappy te verbeeteren, ja zelfs op eenen geheel anderen voet interichten; — dan geene van deeze motieven kan immer een ſchaduw van recht of billykheid opleeveren, om, ſtaande het Contract, aan de deelgenooten, welke daarby volſtrekt lydelyk zyn, een zodanig beſtuur op te dringen, waarby zy van hunne rechten daadelyk worden ontzet.

Het voorig beſtuur, op welks gevoelens men zich beroept, hoe zeer meede overtuigd van de noodzakelykheid van het redres, heeft nimmer iets

van

van dien aart durven ſustineeren, laat ſtaan onderneemen. —

De Hollandſche Staats-Commisſie by haar rapport van den 16 May 1793. te kennen geevende, dat de Maatſchappy zich niet zoude kunnen ſtaande houden, op dien voet en naar die inrichting, waarop dezelve tot nu toe had geſubſiſteert, en dat haare bekommeringen grooter wierden, als zy daarby voegde de veelvuldige gebreeken, welke in den vorm van haar beſtuur hier te Lande plaats hadden, oordeelde niet, dat men tot redres moest beginnen met het verbreeken van Contracten, met het *via facti* uitdryven der eigenaaren uit hunne bezittingen, maar *dat het allezints gepast en voorzigtig zyn zoude, dat al aanſtonds ter Generaliteit deliberatien wierden aangelegd over de wyze, op welke de zaaken zouden dienen behandeld te worden na het expireeren van het Octrooy.*

Ten duidelyken blyke, dat zy oordeelde, dat de Souverain zelve aan dit Contract verbonden was, ja zo lang verbonden, blykens het advys van Gecommitteerde Raaden by de Reſolutie van de Staaten van Holland van den 6 Juny 1794. als de Verkrygers van het Octrooy, in ſtaat waaren, om aan de Conditiën te voldoen.

Dat, wanneer zy daaraan manqueerden, *de Souverain het recht hadt.* — Waartoe? Niet om

de

de deelgenoten van huune natuurlyke eigendommelyke rechten te ontzetten, niet om menſchen, welke van hunne zyde geene de minſte gelegenheid tot het verval van zaaken gegeeven hebben, te præjudicieeren, maar om *order te ſtellen op het beſtuur van de algemeene belangens, die by het Octrooy zyn geconcerneert geweest.*

En deeze zyn naar het inzien der Vertoonderen dan ook de eenige rechten, welke den Souverain zouden competeeren, wanneer de Compagnie of wel de verkrygers van het Octrooy, in de ſituatie waren gebragt, van aan de Conditien van het Octrooy niet te kunnen voldoen.

Het neemen namentlyk van zodanige maatregelen, welke voor de belangens van allen die geenen, welke by de Maatſchappy geintereſſeert zyn, voordeelig konden zyn, welke nimmer kunnen beſtaan in de berooving der rechten, welke de deelgenoten tot inzage en medewerking in de adminiſtratie der Maatſchappy hebben, en waarvan zy nimmer door daaden of woorden afſtand gedaan hebben. — Men heeft by het opgeeven der Motieven tot het Concept Decreet, deeze onöverkomelyke zwaarigheid wel gevoelt, en daarom zonder eenige discuſſie of bewys, als een notoire waarheid, tot de bevoegdheid van het neemen van het decreet maar geſteld:

Dat de grondſlag van het gebouw, waarop deeze aanzienlyke Maatſchappy is gevestigd geworden, thans geheel en al van aart en natuur is veranderd; als zynde dezelve by haare oprichting en tot ſlegts voor weinige jaaren onafgebroken aangemerkt, en by den Souverain deezer Landen ſteeds geconſidereert geworden, als een genoodſchap van Handelaars en Commercianten, welks Leden ieder voor zig een uitſluitend recht en aanſpraak hadden op deszelfs deelgenootſchap en beſtuur, uit hoofde der alleen door hen in deeze Handel-Maatſchappy ingelegde particuliere Capitalen ten bedraage van een Fonds van 6 Millioenen; doch aan welk Fonds geduurende de laatſte Jaaren van het bewind der geheel bedorvene directie, de Natie deel genomen en een onderſtand verleend heeft, welke na genoeg twintig maalen het zuiver ingelegde Fonds der Oost-Indiſche Compagnie te boven gaat, en van welke aanzienlyke Contributie en Bylaag, door den Souverain van dit Gewest, ongeveer niet minder dan een Somma van 90 Millioenen, aan de Ingezeetenen van den Staat geguarandeerd is geworden.

Dan, hoe zeer dit gepoſeerde zommige waarheden bevat, welke op zig zelve beſchouwd, niet kunnen ontkend worden, zo kan daaruit echter met geen mogelykheid worden afgeleidt, dat geene het

het welk men 'er uit wilde doen zien, dat namentlyk *de grondslag van het gebouw van aart en natuur veranderd is*, veel minder ten dien effecte, dat ten opzichte van de deelgenoten, zonder hunne concurrentie, die maatregelen zouden mogen genomen worden, welke by het decreet genomen zyn.

Want:

1°. De Maatschappy is tot voor weinig Jaaren geweest een Commercieërend Lichaam, welks Leeden ieder voor zig het uitsluitend recht hadden, uit hoofde van hunne ingelegde Capitaalen, tot deszelfs deelgenootschap en bestuur; — dit erkent men, dit heeft, zegt men, de Souverain zelf altyd erkend.

Maar op welke eene wyze zyn nu die deelgenooten van dat uitsluitend recht berooft geworden? — Niet door afstand, door daaden, nog woorden — niet door de disfolutie of vernietiging van het Fonds; — maar door welk evenement dan?

Door deelneeming en onderstandgeeving van de natie, zegt men:

Het eerste is volstrekt onwaarachtig, de natie heeft nimmer deel genomen in het fonds van de Compagnie.

De Negotiatien, welke de Compagnie gedaan

 heeft,

heeft, maaken hiervan geen de minſte melding, by geene van dezelve wordt aan de Participanten in die Negotiatien zodanig een recht toegekend.

Deeze hebben door hunne geldſchietingen geen ander recht gekreegen, als ieder Geldſchieter bekomt op de goederen van zyn debiteur, dat van generaal verband op alle, of ſpeciaal verband en hypotheecq recht op zommige Goederen, naar maate van de bedongene voorwaarden.

Het tweede, het geeven van onderſtand, kan aan de Geevers geen ander recht geeven, zo min als aan de Guarandeurs, als dat recht, het welk zy ſpeciaal hebben bedongen, welk recht hun in dit geval wel een actie in rechten op de verbondene goederen, maar geen deelgenootſchap in de zaak zelve kan toeſlaan, veel min de natuur van de grond der Maatſchappy, of de rechten der Deelneemers in dezelve, veranderen.

2°. Maar geſteld, daar had zodanige deelneeming plaats gehad, zou dan daaruit volgen, dat deeze nieuwe Deelneemers door hunne aankomst, de natuur van de zaak zelve zouden veranderd, of het recht bekomen hebben, om de rechten van de oude geheel wegtenemen?

Al wat in dat geval zou kunnen volgen, beſtaa hierin: dat ingeval aan de Geldſchieters by de onder-

derſcheidene Negotiatien, het recht van deelneeming in de zaak der Maatſchappy was verleend, het fonds dan niet van natuur veranderd, maar alleen vergroot en het getal der Participanten vermeerdert zou zyn geworden.

3°. Veel minder kan dan ook de begrooting der gefourneerde Capitaalen, omtrend de verandering van de natuur der zaak, of omtrend de rechten der Deelneemers, in eenige de minſte aanmerking komen.

Deeze toch kan alleen dienen, om de noodzakelykheid van een wettig en niemand beleedigend redres aantedringen en de nodige middelen tot verzekering van het intrest der belanghebbende by de hand te neemen, terwyl het ook in allen gevallen van zelve ſpreekt, dat die voorgeſchootene negentig Millioenen, niet met de oorſprongelyke ſes Millioenen, maar met de tegenwoordige waarde van alle de bezittingen der Compagnie dienen vergeleeken te worden, het welk men niet ſchynt in het oog gehouden te hebben, en de kracht van het argument, zo daar nog eenige in reſideeren mogt, merkelyk verzwakt. —

Maar buiten en behalven dit alles, men ſtelle alle de moogelyke argumenten uit dit opſchieten van zodanige enorme Geldſommen, met de meeste

kracht voor, men ſtelle, dat de Maatſchappy daardoor alleen tot den huidigen dag is in ſtand gehouden en behouden gebleeven, en men haale wyders daaruit al dat voordeel, het welk maar eenigzints, op eene niet ten eenemaale tegens recht en reeden aan druiſchende wyze, te haalen is, wat zal men by 't ſlot van dat alles meerder of ſterker kunnen ſustineeren, dan dat de Souverain, door het opſchieten van die gelden, of door het interponeeren van deszelfs guarantie, in naam en voor reekening van 't volk, het welk door hem gerepræſenteerd wierdt, en op 't credit van de gemelde guarantie, zyne penningen heeft gerifiqueert, heeft gekreegen een recht van legaal hypotheecq op alle de goederen en bezittingen van de Compagnie, tot welkers ſoutien en inſtandhouding, alle deeze Geldſommen geſchooten zyn, op dezelve grond, waarop dit recht ook naar de beſchreeven wetten, aan de zodanigen wordt toegeſtaan, welke tot nodig onderhoud en inſtandhouding van een huis penningen hebben verſtrekt, volgens de *L.* 24. §. 1. *ff. de rebus author. Judic.* en de *L.* 1. *ff. in quib. Cauſ. pign. v. Hypoth. tac.* &c.

De Vertoonders zyn 'er verre af, om de importante dienſten te ontkennen, welke het Land, en voor-

vooral de Provincien van Holland en Zeeland, aan de Maatſchappy gedaan hebben; — zy zyn 'er verre af, om te willen teegenſpreeken, dat, zonder deeze aanzienlyke ondersteuningen, deeze wel eer zo bloeijende, en voor den Lande hoogst voordeelige Maatſchappy, moogelyk reeds niet meer zoude aanweezig zyn; zy willen ook uit dien hoofde, de zo even voorgedragene ſustenue niet ten eenemaale tegenſpreeken; maar wat tog zoude uit de vollſtrekte erkenning van dit ſtelzel, met betrekking tot de handelwyze, welke men ten deezen gehouden heeft, voortvloeijen? Zoude daaruit voortvloeijen, dat de Souverain de bevoegtheid had, om zig *via facti* en op eene politique wyze, zonder verhoor van den Debiteur, zonder overwonnen recht ten zynen lasten, van den eigendom zyner goederen meester te maaken, en hem uit de posſesſie en de beheering derzelve te verdryven? — Dit is, voor zo verre de Vertoonders weeten, nog immer by eenige Wet bepaald, nog by eenig Rechtsgeleerde ter waereld beweerd geworden, en kan by de voorſchriften der gezonde reeden ook geen de minſte ingang vinden; — allen zeggen, allen leeren ons, dat de Souverain, met betrekking tot Contracten met particulieren aangegaan, aan dezelve rechten, aan dezelve grond-

beginzelen ondergeſchikt moet zyn, welke de handelingen der byzondere perſoonen beſtuuren; zyn ſtand en hooge hoedanigheid kunnen hierin geen ander verſchil maken, dan om hem zyne verpligtingen dienaangaande, dies te heiliger, dies te ongeſchondener te doen bewaaren. —

Even min dus, als een particulier perſoon, ten aanzien van zynen met ſchulden beladenen debiteur, met de executie kan beginnen, of zig eigendunkelyk de poſſeſſie en de beheering zyner goederen kan aanmaatigen, even min kan ook de Souverain, enkel en alleen om den geobæreerden ſtaat van de Compagnie, de geheele directie over dezelve aan zig trekken, en de Eigenaars of deelgenooten daarvan ontzetten.

De Vertoonders ſtemmen gaarne toe, dat, daar 't Land en de Ingezeetenen van dien zo aanmerkelyk by de Compagnie zyn geïnteresſeerd, en het dezelve dus niet onverſchillig kan zyn, hoedanig dit ligchaam, het welk zo naauw aan het geheele Gemeenebest verbonden is, beſtuurd en gedirigeerd word, het allezints billyk en rechtmaatig is, dat de Souverain, aan wien de belangens van het algemeen zyn toevertrouwd, behoorlyk toezigt over het beſtuur derzelve hebbe, van alle mogelyke invloed jouiſſeere, en zodanige maatregelen meede helpe beraamen, als tot herſtel en verbeetering

van

van dezelve maatſchappy nodig en dienſtig geoordeeld worden. Zy hebben het zig dus laaten welgevallen, dat 'er van tyd tot tyd Staats-Commisſiën benoemd zyn geworden, aan welke zodanige meer byzonder toezicht en invloed in 't beſtuur was gedemandeerd; zy zouden ook nimmer zig genoodzaakt hebben gevonden, om zig tot deeze aanzienlyke Vergadering te wenden, en hunne klaagſtemmen te verheffen, indien nu en voor het vervolg zodanige of diergelyke Commisſie uit den boeſem van den Souverain, aan het, volgens de Octroyen beſtaande bewind, was toegevoegd, ja zy zouden zig hartelyk verblyden, indien door dat middel en de meedehulp van waarlyk kundige en onbaatzuchtige mannen, alle de gebreken, die in het voorig beſtuur mogten hebben plaats gehad, konden worden gebeeterd of verminderd, als moest het hen dan ook eenige opoffering hunner rechten, ten voordeelen van het algemeen, kosten; maar nimmer zullen zy aan den Souverain kunnen toekennen de magt, welke Hun Hoog Mogende, op voordragt van de Provincie van Holland, zig zelve op dit reſpect hebben aangematigd, en zo zeer tegens de ſtaatkundige beginzelen dezer tyden zelve aanloopt.

Is het inderdaad niet wanſtallig en ongehoord, dat men in deezen tyd, waarin men aan de Inge-

zeetenen van Steeden, Dorpen, Gemeentens, &c. aan Ingelanden van Dykgraaf en Heemraadſchappen, het recht toekend, om de beſtuurders hunner belangens zelve, en buiten eenigen invloed of tusſchenkomst van den Souverain, te verkiezen, aan de Participanten in de Compagnie ditzelve recht afneemt, het welk hun van het begin van de opregting der maatſchappy zo plechtig by de Octroyen is toegekend? — 'Er is dierhalven nog uit de gronden, welke men zelf tot wettiging der genomene maatregelen heeft trachten daarteſtellen, nog uit de voordeeligſte beſchouwingen, welke die maatregelen kunnen toelaaten, eenig voldoend bewys afteleiden, 't welk naar gronden van rechten of billykheid, de bevoegdheid van den Souverain of van wien het ook zyn mogte zoude kunnen voldingen, tot het ontzetten der deelgenoten van die rechten, welke hun op de onwederſpreekelykſte wyze toebehooren; dan, dit alles zal nog veel meer in het oog lopen en tot eene evidentie gebragt worden, welke den zwakſten (zo maar onbevooroordeelden) beſchouwer zal moeten treffen, als men in de derde plaats aan deeze Vergadering en dus aan gansch Nederland zal hebben doen zien, dat de Deelgenooten, dit alles hebben moeten ondervinden, zonder dat het *algemeen belang* zulks vorderde, *zonder dat de nood-*

noodzaakelykheid daartoe bevoorens beweezen was, zonder dat die noodzaakelykheid zelfs met grond konde geoordeeld worden aanweezig te zyn.

Gelyk wy dan reeds by den aanvang onzer voordracht te kennen gaven, dat het ons voorneemen zo zeer niet was den geſtelden vorm van het nieuw beſtuur der Compagnie te beoordeelen, zo zullen wy thans ook voor een ogenblik voor beweezen waarheden aanneemen:

1°. Dat de vorm van het beſtuur der Compagnie zeer gebrekkig was, en hoogstnoodzakelyk eene krachtig werkende verbeetering of verandering behoefde.

2°. Dat die verbeetering of verandering, over 't geheel genomen, zal gevonden worden in den nieuwen vorm, welke de voorige heeft moeten vervangen, voor zo verre daarby eene meer te ſamen getrokkene, eene meer eenvoudige wyze van werking, zoude kunnen tot ſtand gebragt worden.

Dan, deeze twee poincten toegeſtaan zynde, zo moet by ieder onbevooroordeeld mensch natuurlyk deeze eenvoudige vraag gebooren worden.

Konde deeze nieuwe vorming van het beſtuur niet worden daargeſteld, zonder dat de rechten der deelgenooten verbroken en vernietigd wierden?

Hong

Hong de gemaakte verbeetering van het inſtand blyven of vernietigen deezer rechten af?

Stondt het denkbeeld van een verbeeterden vorm van beſtuur in zodanigen ſamenhang met de rechten der deelgenooten, of liever, waaren deeze twee zaaken zodanig tegenſtandig aan elkanderen, dat het een met het ander niet zoude kunnen beſtaan hebben?

Zal men immer de noodzakelykheid voor het algemeen belang in deeze onderneeming willen ſtaande houden; zal men immer de oogmerken van het genomene beſluit kunnen rechtvaardigen, — men zal dan ook deeze eenvoudige vragen niet alleen op eene voldoende wyze moeten kunnen beantwoorden, maar ook aan 't Volk van Nederland moeten kunnen doen zien, dat die gronden van *algemeene noodzaakelykheid* VOOR het genomene beſluit, wettiglyk zyn beweezen geworden.

Wanneer wy intuſſchen ons de motieven voor oogen ſtellen, welke den Souverain ſchynen bewoogen te hebben om het voorgeſtelde Decreet aanteneemen; wanneer wy die motieven, welke uit de præmiſſen van het Hollandſch Conceptdecreet kunnen gekend worden, met eenige naauwkeurigheid overweegen, dan moeten wy rondborſtig verklaaren, dat 'er van die gronden van noodzaaklykheid niet alleen niets in gevonden wordt,

wordt, maar dat de ſteller
weegredenen, op eene konſtig
lichaam der deelgenooten va
tafreel hebben verwydert, e
heid van den Souverain tot
regelen, uit de vervallene ſta
en de gefourneerde Capitalen
van zelfs ſpreekende zaak, hel
dat men wel verre van daa
zoek te treeden omtrend de
ten, wel verre van te betoo
ning dier rechten, of voor
voor het algemeen belang
alleen eene geïmagineerde N
het lichaam van de Compag
diken, en deeze, zonder v
of bekleedſelen, als een poi
loof, aan de Natie voordrage
Eene handelwyze, waardoo
het Gouvernement, en in de
een aanmerkelyk gedeelte va
blicq heeft kunnen ſurpreneer
nadere inzage niets anders ka
rechtmaatig beklag, dat de b
verbetering van de maatſchappe
tyds door inmengſelen van m
den zodanig bedorven worden,

wordt, maar dat de ſteller of ſtellers van die be-
weegredenen, op eene konſtige wyze, het geheele
lichaam der deelgenooten van den grond van hun
tafreel hebben verwydert, en alleen de bevoegd-
heid van den Souverain tot de voorgeſtelde maat-
regelen, uit de vervallene ſtaat van de Compagnie
en de gefourneerde Capitaalen, als een eenvoudige en
van zelfs ſpreekende zaak, hebben aangenomen; —
dat men wel verre van daarby in eenig onder-
zoek te treeden omtrend de rechten der deelgeno-
ten, wel verre van te betoogen dat de uitoeffe-
ning dier rechten, of voor de Compagnie, of
voor het algemeen belang nadeelig zyn zoude,
alleen eene geïmagineerde Natuursverandering in
het lichaam van de Compagnie heeft willen pre-
diken, en deeze, zonder verdere argumentatien
of bekleedſelen, als een poinct van politicq ge-
loof, aan de Natie voordragen; —

Eene handelwyze, waardoor men in dat tydſtip,
het Gouvernement, en in de eerſte ogenblikken,
een aanmerkelyk gedeelte van het onzydig pu-
blicq heeft kunnen ſurpreneeren, doch welke by
nadere inzage niets anders kan uitwerken dan een
rechtmaatig beklag, dat de beſte voorneemens tot
verbetering van de maatſchappelyke belangens, veel-
tyds door inmengſelen van menſchelyke zwakhe-
den zodanig bedorven worden, dat dezelve geheel
en

en al verbasteren en eene schadende gesteldheid verkrygen; maar bovendien eene handelwyze welke aan niemand meer eene twyffeling kan overig laaten, om niet met volkomene zekerheid te besluiten, dat *het wettig bewys* in deeze zaak nimmer het decreet is *voorafgegaan;* — dat dierhalven de Vertoonders van hunne rechten zyn verstooken geworden, op eene wyze, welke tegens de principes, door het tegenswoordig bestuur, als onveranderlyke grondwetten verklaart, stryden, en welke dus, door welk gezag, door welke magt ook gesterkt en gesteunt, in het oog van een Volk, het welk in de handhaving dier grondbeginzelen, deszelfs eenigste heil en welvaaren onderstelt, niet dan onwettig en ongeöorloofd kan geöordeeld worden. Dan de Vertoonders houden zig niet voldaan met het gebrekkigen slegts aantetoonen, 't welk de wyze gekenmerkt heeft, waarop dit decreet is te voorschyn gekomen, zy willen zig gaarne belasten met het bewys, dat hier geen de minste *noodzakelykheid* heeft plaats gevonden, maar dat integendeel de handelwyze ten opzichte der deelgenooten gehouden, volstrekt schadelyk voor de algemeene belangens is en zyn moet, welken vorm men anders ook aan het bestuur zoude willen geeven.

Men vergunne ons de hoofdrechten der deelgenoo-

nooten nog eenmaal in een kort beſtek te mogen voorſtellen, ten einde des te leevendiger begrippen te kunnen vormen van de volkomene onmooglykheid, dat deeze rechten het algemeen belang of den vernieuwden vorm van het beſtuur zouden hebben kunnen benadeelen.

De verkiezing van Bewindslieden, immers voor zo verre het formeeren der nominatie betrof; — De bepaaling dat een Bewindsman deelgenoot der Compagnie moest zyn, en zyn aandeel voor deszelfs getrouwe adminiſtratie verbonden worden; — het aanweezen van een beëedigd lichaam uit de deelgenooten gekooren, 't welk recht van zitting in de belangrykſte Vergaderingen had, deszelfs inzage op de behandeling der zaken konde doen gelden, en het bewind met de heilzaamſte raadgeevingen konde ſterken.

Ziet daar de voornaamſte rechten, welke de deelgenooten, by het contracteeren met den Souverain, zig hadden voorbehouden.

Was het nu voor de verbeetering van het beſtuur noodzakelyk, dat deeze rechten vertreeden wierden?

Was het noodzakelyk, dat aan de deelgenooten, door een daad van gezach, het recht wierdt ontnoomen, om de Bewindslieden te helpen verkiezen, welk beſtuur men dan ook wilde invoeren?

Was

Was 'er eenige gezonde reeden uittedenken, welke eenige vreeze tegens de uitöeffening van dat recht kon inboezemen?

Moest men van de keuze van menſchen, welke alle by de zaaken geïnteresſeerd waren, welke alle een onmiddelyk belang hadden, dat het beſtuur verbeeterd en de welvaart der Compagnie herſteld wierd, iets anders verwagten, dan dat zy de benoeming der kundigſten, der eerlykſte, der braafſte mannen, *zouden* trachten te bewerken?

Was niet daarënboven het recht van electie, 't welk aan den Souverain was afgeſtaan, eene genoegzaame waarborg tegens alles, wat in deezen anders verkeerdelyk had kunnen ondernomen worden?

Of was 'er ook wel eenig gevaar of nadeel te wagten uit de bepaaling, dat een te nomineeren Bewindsman, deelgenoot der Compagnie moest zyn, en zyne aandeelen voor deszelfs getrouwe adminiſtratie verbonden blyven?

't Is waar dat het bewind van de Compagnie dan geen kostwinning voor ieder kon worden, die maar een beſtaan wilde zoeken, dat op die wyze, de keuze der voorwerpen binnen naauwer kringen bepaald wierdt; dat 'er geen perſoonen tot het bewind konden geraaken, welke niet een daadelyk perſoneel belang, by de behartiging der zaaken had-

hadden; dat eindelyk in g
en opzettelyke malverſatie
voorhanden was, waaruit
pagnie, immers voor een ged
recht, deszelfs toegebragte
konde verhaalen.

Dan, zal het immer in g
nen opkomen, om deeze b
als ſchadelyk voor een verb
ſchouwen?

Zal iemand in het denkb
dat, welke vorm men dan
geeve, het immer eene ve
zyn, dat de belangens van
van eenig lichaam, aan m
worden, welke geen interest
by de welvaart van hetzelv
taling, welke zy voor het
posten ontvangen; dat he
danige perſoonen, of wel
zodanige perſoonen in een
kunnen aanſtellen, een grond
opleeveren voor de beetere
meene belangens?

Welk mensch, hy zy wie
dan gevoelen wat hy zal willen
en angst vervuld worden,

hadden; dat eindelyk in geval van kwaade trouw en opzettelyke malverſatie 'er altyd een Fonds voorhanden was, waaruit het lichaam der Compagnie, immers voor een gedeelte, by een præferent recht, deszelfs toegebragte ſchadens en nadeelen konde verhaalen.

Dan, zal het immer in gezonde hersſenen kunnen opkomen, om deeze bepalingen als nadeelig, als ſchadelyk voor een verbeeterd beſtuur te beſchouwen?

Zal iemand in het denkbeeld kunnen komen, dat, welke vorm men dan ook aan het beſtuur geeve, het immer eene verbeetering zal kunnen zyn, dat de belangens van eenige Maatſchappy, van eenig lichaam, aan menſchen toevertrouwd worden, welke geen interest, hoe ook genaamd, by de welvaart van hetzelve hebben, dan de betaling, welke zy voor het waarneemen hunner posten ontvangen; dat het aanſtellen van zodanige perſoonen, of wel de faculteit zelve van zodanige perſoonen in een anders belangens te kunnen aanſtellen, een grond van vertrouwen kan opleeveren voor de beetere behartiging der algemeene belangens?

Welk mensch, hy zy wie hy zy, hy mooge dan gevoelen wat hy zal willen, zal niet met ſchrik en angst vervuld worden, wanneer hy zig de

moogelykheid van zodanige beſtellingen in zyne privé zaaken maar van verre konde voorſtellen?

Wy beroepen ons gerustelyk op de gewaarwordingen van die allen, welke belangens hebben die beſtuurd moeten worden, die by ondervinding weeten, wat het onderſcheid zy tusſchen eene adminiſtratie, waarin de adminiſtreerende perſoonen zelve een dadelyk belang en intrest hebben, en een beſtuur, waarby het wel of kwalyk zyn der geadminiſtreerde zaak zelve, geene de minſte betrekking op de dirigeerende perſoonen heeft.

Wy erkennen gaarne, dat deeze reflectie eene onäangenaame gewaarwording doet gebooren worden, by alle die geenen, welke in eenige adminiſtratie van zaaken geplaatst zyn; doch wy bedoelen niet, dat 'er geen menſchen gevonden worden, welke door genoegzaame kragt van deugd en edelmoedigheid gedreven worden, om de belangens van anderen met dien zelfden yver, met die zelfde nauwgezetheid waarteneemen, waarmede zy hun byzonder intrest zouden trachten te bevorderen; wy willen ook geenzints verdagt worden, door deeze reflectie, iets onäangenaams gebuteerd te hebben ten opzichte van die individuëele perſoonen, welke thans het beſtuur waarneemen, — dan dit alles kan de waarheid en de kracht van ons voorſtel in 't algemeen niet wegneemen. —

On-

Onze Voorvaderen, wier deugd, naauwgezetheid en goede trouw altyd geëerbiedigd zyn geworden, erkenden dit alles, maar begreepen met zeer veel wysheid, dat, daar zy in hunne aanftellingen de innerlyke waarde of onwaarde der menfchen niet konden beöordeelen, veel minder by vervolg voor de deugd en goede trouw der meest geachte hunner Medeburgeren konden inftaan, daar de ondervinding eeuwen lang geleerd had, dat het altyd veiliger was, door voorzigtige bepaalingen, de menfchen nader by het gezet waarneemen hunner plichten te verbinden, dan zig aan een onbepaald vertrouwen over te geeven, het volftrekt noodzakelyk was, het eigen interest van de Bewindslieden, met dat der Maatfchappy te veréenigen, en aan het algemeen belang een wettig verband te verzeekeren, waaraan hetzelve zig in alle onverhoopte gevallen konde vasthouden.

En wy betuigen gaarne, dat wy deeze grondbeginzelen onzer Voorvaderen eerbiedigende, met geene mogelykheid kunnen bevroeden, welk nadeel het inftandhouden van dit recht, aan het fysthema van verbeetering in het beftuur, zoude hebben kunnen toebrengen.

Eenftemmig met de Vertooners, hebben ook op dit fujet gedacht, de Leden van de perfoneele Commisfie, door de Provifioneele Repræfentanten

van Holland benoemt tot de zaaken van de Oost-Indiſche Compagnie, by hun op den 15 Juny 1795. uitgebragt rapport, waar in zo met betrekking tot het recht der Geinteresſeerdens in het benoemen van Bewindhebberen, als omtrent de Qualificatie van de daartoe aanteſtellene perſoonen, onder anderen, deeze remarquable paſsages voorkomen: als pag. 77. *het is op zig zelve oneigen, dat het confereeren van den Post van Bewindhebber van de O. I. Compagnie, dat is Adminiſtrateur van eene commercïeerende Maatſchappy, of wel der Capitalen van eene menigte individueele perſoonen, van iemand anders afhangt, dan van de Geïnteresſeerden.* —

Pag. 78. *De keuze tot Bewindhebber, zoude zo wel, als die van beëedigde Hoofdparticipant, eigenaartig behooren gelaaten te worden aan de meerderheid der ſtemmen van Hoofdparticipanten, dat is, die ten minſten twee actiën in de Compagnie hæredeeren, en zoude daar by, voor het vervolg kunnen worden geſtatueerd, dat de te verkiezene perſoon reeds zekeren bepaalden tyd, in de Compagnie, voor ten minſten twee actiën moet zyn geïnteresſeerd geweest, dewyl het zeer dikwyls niet weinig aanſtoot heeft gegeeven, te moeten zien, dat tot Bewindhebber wierd gedeſpicieerd, iemand, die zig nooit der Compagnie had aangetrokken, maar op het*

vogen

vogenblik zyner aanſtelling
paar actiën zig wist te vo

En ibid. *Het is Proble*
hebberen tot de ſtemming
laaten, waar toe zy, als
participanten zynde, recht
daar tegens komt in overw
wyze zig verëenigende, t
kiezing ſchynen te hebben,
nen doen overſlaan tot den
adjungeerden; OOK BEH
ZEER ALS DE AND
TEN TOETEZIEN, AA
MINISTRATIE VAN H
TROUWEN, DEWYL Z
ZELVE BY DE HAN
VOOR TE ZORGEN. —

Alle welke heilzaame ra
ervarene Mannen tog weinig

Dan wy gaan verder:

De Ontwerpers van de ni
inzigten, verbeeterde vorm
ben niet alleen geöordeelt d
alle recht en zonder de mi
hun recht van medebenoemi
lieden te kunnen ontneemen
aan zy dezelve gelegt hadde

vogenblik zyner aanſtelling, dan ſchielyk van een paar actiën zig wist te voorzien.

En ibid. *Het is Problematicq, of wel Bewindhebberen tot de ſtemming behooren te worden toegelaaten, waar toe zy, als mede in hun privé Hoofdparticipanten zynde, recht ſchynen te hebben; dan daar tegens komt in overweeging, dat zy Corpsgewyze zig verëenigende, te veel invloed op die verkiezing ſchynen te hebben, om de Balance te kunnen doen overſlaan tot den geene, dien zy liefſt zig adjungeerden;* OOK BEHOEVEN ZY NIET ZO ZEER ALS DE ANDERE PARTICIPANTEN TOETEZIEN, AAN WIEN ZY DE ADMINISTRATIE VAN HUN INTREST VERTROUWEN, DEWYL ZY TOG DAGELYKS ZELVE BY DE HAND ZYN, OM DAAR VOOR TE ZORGEN. —

Alle welke heilzaame raadgeevingen van deeze ervarene Mannen tog weinig gevolgd zyn. —

Dan wy gaan verder:

De Ontwerpers van de nieuwe, en, naar hunne inzigten, verbeeterde vorm van het beſtuur, hebben niet alleen geöordeelt den Deelgenooten tegen alle recht en zonder de minſte noodzaakelykheid, hun recht van medebenoeming van hunne Bewindslieden te kunnen ontneemen, en de banden waaraan zy dezelve gelegt hadden, te verbreeken, maar

zy ſchynen zelf in het begrip te zyn gevallen, dat alle verdere inzage der deelgenooten in de behandeling van zaaken, voor deeze nieuwe vorming nadeelig zyn zoude, en hebben even daarom geene zwaarigheid gemaakt, om het geheele lichaam der beëedigde Hoofdparticipanten, gelykelyk met alle derzelver werkzaamheden, te doen vervallen; — en zulks niet door het nadeelige en ſchadelyke van het aanweezen van dat lichaam en deszelfs werkzaamheden aantetoonen, maar alleen door hetzelve in het gemaakte ontwerp, met een eenvoudig ſtilzwygen te paſſeeren.

Wy vinden ons indedaad verlegen, Burgers Repræſentanten, om onze gevoelens op eene gepaste en gemaatigde wyze, omtrend zulk eene hanwyze uittedrukken.

Dat alle rechten, dat de billykheid zelve dit wraaken, hebben wy by de behandeling van ons 2de poinct reeds overvloedig doen zien, doch wy hadden ons echter voorgeſteld, eenige ſchyn van reden voor de noodzakelykheid van deeze vernietiging onzer belangrykſte rechten te zullen zien opgeeven; wy hadden gewenscht de gelegenheid te zien gebooren worden, om zodanige motieven op eene bondige wyze te kunnen wederleggen, dan wy hebben niets mogen ontmoeten dan een ſtilzwygen, het welk over de wettigheid en gegrond-

grondheid onzer klagten mo
heid verſpreidt, dan door e
toog zoude kunnen geſchied
ten duidelykſten aantoond,
doordringen van het ontwoo
cordeelde, zich in de ontwi
terie te begeeven.

Dan, wat hier ook van
ten ronduit erkennen, geene
denken, welke aanleiding zo
om de nuttigheid, veel min
te betoogen, welke 'er zou
worden tot de vernietiging v
van dit Collegie.

Het invoeren toch van e
trokken, meer vereenvoudig
nadeel lyden door de inzag
dige en by de zaak geint
welke nimmer de voortgang
vertragen, maar, naar den
ſie, voornamentlyk het beſtu
ten in de aangelegendſte beſte

De voortduuring van dit
geen poinct van bezwaar, te
çien van de Oost-Indiſche
dereerd worden, daar hetzel
verſeerde van voor deszelvs g

grondheid onzer klagten meer zekerheid en klaarheid verſpreidt, dan door eenig redenkundig betoog zoude kunnen geſchieden, en 't welk tevens ten duidelykſten aantoond, dat men het voor het doordringen van het ontworpen Project gevaarlyk oordeelde, zich in de ontwikkeling van deeze materie te begeeven.

Dan, wat hier ook van zyn mooge, wy moeten ronduit erkennen, geene redenen te kunnen uitdenken, welke aanleiding zouden kunnen geeven, om de nuttigheid, veel min de noodzaakelykheid te betoogen, welke 'er zou kunnen geïmagineert worden tot de vernietiging van de werkzaamheden van dit Collegie.

Het invoeren toch van een meer te ſamen getrokken, meer vereenvoudigd beſtuur, kon geen nadeel lyden door de inzage van een aantal kundige en by de zaak geïnteresſeerde menſchen, welke nimmer de voortgang der beſluiten konden vertragen, maar, naar den aart hunner Commisſie, voornamentlyk het beſtuur moesten voorlichten in de aangelegendſte beſtellingen.

De voortduuring van dit lichaam kon ook tot geen poinct van bezwaar, ten opzichten der finançien van de Oost-Indiſche Compagnie, geconſidereerd worden, daar hetzelve in de termen niet verſeerde van voor deszelvs goede dienſten en Offi-

cien, of uit Compagnie's, of uit eenige andere publicque Cas, op eene noemenswaardige wyze gefalarieert te worden, neen maar het zig tot eene eere rekende, de algemeene belangens der maatfchappy, en dus die der Natie zelve, door deszelvs toezigt en goeden raad, zo veel in deszelvs vermogen was, te helpen bevorderen.

Getuigen hiervan die Advyfen en Confideratien, welke onderfcheidene Hoofdparticipanten zo dikwerff in de algemeene, of groote en andere Vergaderingen van Bewindhebberen, hebben voorgedragen, getuigen hiervan die heilzaame raadgeevingen en onderrigtingen vooral in de Commercieele belangens der Compagnie, welke meermaalen door de Hoofd-Participanten, welke tevens in de voornaamfte huizen van Commercie waren geïnteresfeerd, aan deeze maatfchappy zyn gegeeven geworden. De Registers kunnen hiervan de onwraakbaarfte bewyzen opleeveren, en tevens op eene ontegenzeggelyke wyze dat poinct befliffen, 't welk wy ons voorftelden te betoogen, dat 'er (namentlyk) geene gezonde redenen zyn uitteedenken, welke de nuttigheid of noodzaakelykheid van de vernietiging van dit belangryk lichaam, zouden kunnen aanpryzen.

Dan, wat behoeven wy ons zelve en deeze Vergadering langer beezig te houden met het ang-

angftig uitvorfchen van redenen
ftellers van het nieuw beftuur
kunnen uitvinden?

Waarom zouden wy, met het
den in negatieve demonftratiën,
heid, een betoog verzwakken,
poftiefte bewyzen vatbaar is?

Niets inderdaad is gemakkelyk
oppervlakkigften befchouwer,
kundigften en ervarenften waan
ftellige wyze te doen zien, dat
vernietiging der rechten, den
Compagnie, als een wettig eigend
eene zaak is, die voor 't beftuur va
en deszelfs belangens, niet dan
deelig zyn kan.

Van welke zyde toch, Burgers
wy dit betoog willen aanvangen,
wy de Compagnie ook wien heef
denen en gronden, welke voor
deezer rechten pleiten, loopen va
zichtbaar in het oog, dat men hy
gelykheid tot goeder trouwe een
thema kan vasthouden.

Befchouwt men de Maatfchappy
een commercieerend lichaam, als een
deelen en Leeden, by uitfluiting

angſtig uitvorſchen van reedenen, welke de inſtellers van het nieuw beſtuur zelve niet hebben kunnen uitvinden?

Waarom zouden wy, met het breeder uitweiden in negatieve demonſtratiën, door langdraadigheid, een betoog verzwakken, 't welk voor de poſitiefſte bewyzen vatbaar is?

Niets inderdaad is gemakkelyker, dan aan den oppervlakkigſten beſchouwer, zo wel als aan den kundigſten en ervarendſten waarneemer, op een ſtellige wyze te doen zien, dat de willekeurige vernietiging der rechten, den deelgenooten der Compagnie, als een wettig eigendom behoorende, eene zaak is, die voor 't beſtuur van de Maatſchappy en deszelfs belangens, niet dan ten hoogſten nadeelig zyn kan.

Van welke zyde toch, Burgers Repræſentanten, wy dit betoog willen aanvangen, uit welk oogpunt wy de Compagnie ook willen beſchouwen, de reedenen en gronden, welke voor de voortduuring deezer rechten pleiten, loopen van rondsomme zo zichtbaar in het oog, dat men byna met geen mogelykheid ter goeder trouwe een tegengeſteld ſyſthema kan vasthouden.

Beſchouwt men de Maatſchappy eenvoudig als een commercieerend lichaam, als een lichaam, welks deelen en Leeden, by uitſluiting van alle anderen,

en in derzelver rechten en in derzelver werkzaamheden, juist dat geheel uitmaaken, waartoe het zig zelf gevormd heeft, dan wordt uit de vernietiging van die rechten niets anders geboóren, als het denkbeeld van de vernietiging van dat lichaam zelve, dan kan men het verdryven der deelhebbende Bewindslieden, der Hoofd-deelgenooten uit hunne werkzaamheden, het daarſtellen van een bewind uit perſoonen beſtaande, welke geen Leeden van dat lichaam zyn, niet anders beſchouwen, dan als eene geweldige verminking van hetzelve, eene vermenging met *heterogenea* of ongelyk ſoortige deelen, welke noodwendig de werking der onderlinge deelen moet verlammen, en de doodelykſte gevolgen naar zig ſleepen.

Beſchouwt men dezelve als een maatſchappy, welke in die omſtandigheden gebragt is, dat zy met haare belangens in eene onmiddelyke betrekking tot de belangens van het geheele Volk ſtaat, — welker voortduuring of verval noodwendig de uitgebreidſte gevolgen op den welvaart of het ongeluk der geheele maatſchappy moet hebben, — waarop uit kragte van haare engagementen, het openbaar beſtuur een onbetwistbaar recht van inzage verkreegen heeft; — In alle deeze betrekkingen kan 'er by moogelykheid, niets nadeeliger worden uitgedagt, dan de rechten van die geenen te vernietigen, welke het mees-

meeste belang hebben, dat de
ſchappy bevorderd worde, —
ning alleen tot een waarborg
de getrouwe waarneeming dier
aan het beſtuur zyn toevertrouw
Meer bevatbaar zoude het g
neer de hervormers van het be
nie zig 'er ernſtig op hadden t
alleen deeze rechten en *indellingen*
den, maar ook dezelve te verbet
deren en zodanig te verſterken,
nen ook by vervolg het bewind
of in welke bezwaarende omſtan
pagnie ook mogte geraaken, d
deeze rechten en derzelver uitw
tegenwigt gevonden had, tegens
den, waaraan haare belangens kon
geſteld, — altyd een vast fleunt
verkreegen had, waarop zy zig
ſtandigheden, zoude kunnen ve
neer zy hadden voorgeſlagen,
lykſte Crediteuren der Maatſchapp
zo verre het gedrag en de wer
't beſtuur betrof, eenige inzage
Natuurlyk moest zodanig een i
trouwen der deelgenooten niet

meeste belang hebben, dat de welvaart der maatschappy bevorderd worde, — en welker uitoefening alleen tot een waarborg kan strekken voor de getrouwe waarneeming dier belangens, welke aan het bestuur zyn toevertrouwd. —

Meer bevatbaar zoude het geweest zyn, wanneer de hervormers van het bestuur der Compagnie zig 'er ernstig op hadden toegelegd, om niet alleen deeze rechten en instellingen in stand te houden, maar ook dezelve te verbeeteren, te vermeerderen en zodanig te versterken, dat welke persoonen ook by vervolg het bewind mogten bekleeden, of in welke bezwaarende omstandigheden de Compagnie ook mogte geraaken, de Maatschappy in deeze rechten en derzelver uitwerking, altyd een tegenwigt gevonden had, tegens alle verkeerdheden, waaräan haare belangens konden worden blootgesteld, — altyd een vast steunzel en vertrouwen verkreegen had, waarop zy zig in zodanige omstandigheden, zoude kunnen verlaaten; — wanneer zy hadden voorgeslagen, om de aanmerkelykste Crediteuren der Maatschappy, immers voor zo verre het gedrag en de werkzaamheden van 't bestuur betrof, eenige inzage te geeven.

Natuurlyk moest zodanig een instelling, het vertrouwen der deelgenooten niet alleen, maar ook van

van die allen, welke in de verſchillende Negotiatiën der Compagnie aandeelen hebben, verleevendigen; — natuurlyk moest iets diergelyks het crediet van het beſtuur zelf, een zo onontbeerlyk verëischte voor alle adminiſtratiën, oprichten en op eenen onwankelbaaren voet brengen.

Maar is dit waarachtig; — zyn dit de natuurlyke gevolgen van eene inrichting, welke juist tegenovergeſteld is aan die, welke wy thans zien ingevoert, dan volgt ook byna van zelve, dat wy van deeze hervorming (zy mooge theöretisch beſchouwd, eenige goede hoedanigheden hebben) niet dan ſchadelyke gevolgen te wagten hebben.

Zullen de Deelgenooten, — Zullen de Geldſchieters vertrouwen ſtellen in een beſtuur, wie ook de individueele Leeden daarvan zyn moogen, 't welk een recht bekomt, om, over hunne belangens, zonder hun kennis, zonder hunne inzage, willekeurig te beſchikken?

Zullen zy allen, zal het Land, zal 't algemeen belang, hunne veiligheid vinden in een blind vertrouwen op eenige weinige menſchen, die een ongelimiteerd beſtuur in handen hebben, en voor wier eerlykheid, braafheid en getrouwe directie, nog de Maatſchappy, nog het Land, eenig verband in handen hebben? —

Men

Men zal ons mogelyk tegenwerpen, dat 'er by de hervorming gezorgd is voor de belangens der deelgenooten, dat men het bewind niet aan zig zelve alleen heeft over gelaaten, dat hetzelve op een bepaalde tyd reekening moet doen, zo wel aan een Commisſie uit de Participanten, als uit het Gouvernement.

Dan wy hebben deeze voorziening niet uit 't oog verlooren; maar herſteld of vergoed dezelve eenigermaate het recht, 't welk de Participanten, met betrekking tot de aanſtelling der Bewindslieden, gehad hebben?

Voldoet dezelve aan 't belang, het welk de Maatſchappy had, om in de voornaamſte haarer Deelgenooten, ook alleen haare beſtuurders te hebben? —

Kan zodanige eene jaarlyks te doene verantwoording opweegen, tegens het nuttige van zodanig permanent Collegie van beëedigde Hoofdparticipanten, welken op alles een waakend oog houdende, door hunnen goeden raad het Beſtuur konden voorligten, en omtrend de voornaamſte aangeleegenheden geraadpleegd en gekend moesten worden? —

Eene verantwoording toch van *gehoudene* directie, in eene zaak van deezen aart, kan het verkeerde niet herſtellen; — de *inzage* moet het verkeerde prævenieeren. —

Daar-

Daarom juist hebben onze verſtandige Voorvaders, wel voelende, dat zodanige van tyd tot tyd te doene verantwoordingen, als by de eerſte Octrooijen bepaald waren, niet genoegzaam konden gereekend worden, om de Deelgenooten omtrend de richtige waarneeming hunner belangens gerust te ſtellen, en tegens de misſlagen van 't beſtuur te beveiligen, nodig geöordeeld, dit recht van inzage van de Hoofdparticipanten, reeds kort na de invoering van het tweede Octrooy, aanmerkelyk uittebreiden en te vermeerden, gelyk reeds by ons eerſte poinct ſuccinctelyk is aangetoond.

Wanneer men nu by dit alles nagaat, dat het bewind thans in handen geſteld is van lieden, die (hoe kundig dezelve ook in andere opzichten mogten zyn) egter, voor zo verre het grootſte gedeelte betrefd, geheel nieuw in dit werk komen, en van alle nodige ondervinding daaromtrent verſtooken zyn, hoe kan men dan met eenigen grond verwagten, dat dezelve in ſtaat zullen zyn, de gebuteerde Redreſſen, en wel *die ſpoedige* Redreſſen in het wyd uitgeſtrekte vak deezer adminiſtratie te maaken, waardoor aan de Compagnie het zo zeer verlangde herſtel worde toegebracht?

Hoe kan men, vooral ten aanzien van de directie in Indiën, die kunde in dezelve voorönderſtellen, welke niet dan na eene langduurige applicatie

op

op de aangelegenheden, den aart en geſteldheid der onderſcheidene Etablisſementen en Handel-Comptoiren aldaar, verkreegen wordt? —

De Vertoonders kunnen ook in dit opzicht de plotſelinge vernietiging van het oude Beſtuur, en de totaale verandering, welke men daarin heeft gemaakt, niet dan ten uiterſten nadeelig, niet alleen voor derzelver belangens, maar ook voor die van het algemeen beſchouwen, welke zo zeer aan de hunne verknogt zyn, — en dit was het geen zy zig ter betooge by hun derde of laatſte poinct hadden voorgeſteld. —

Zy vertrouwen dus eerbiediglyk, hier mede de gegrondheid hunner grieven en bezwaren, zodanig klaar en duidelyk te hebben aangetoond, dat deeze aanzienlyke Vergadering allezints geneegen en bereidwillig zal worden bevonden, om dezelve, zo ſpoedig mogelyk is, te herſtellen, en alzo op der Vertoonders gepræſenteerde Request gunſtig te diſponeeren. —

*

